

Vroeger was Amelanchier vooral een goedkope en makkelijk groeiende heester voor plantsoen en (bos)tuin. Nu eten uit eigen tuin een trend is, staat Amelanchier extra in de belangstelling. De bessen van de struik zijn behalve erg lekker ook erg gezond.

Tekst en foto: Emiel van den Berg

Amelanchier staat symbool voor de lente. Na het verdwijnen van de laatste vorst en bij het verschijnen van de eerste voorjaarszon, openen de bloemen. Echter ook in de herfst is de struik een blikvanger met zijn oranje- of roodbruine herfstkleur. Het tot de Rosaceae behorende geslacht, heeft net als familieleden Cotoneaster en Crataegus, vrij primitieve bloemen en een massa bessen. Van alle Amelanchier-soorten en cultivars zijn die bessen, die zo groot zijn als een erwtenkiel en zoet smaken, eetbaar. De sappige bessen bevatten veel vitamine A en worden verwerkt in onder andere sappen, jam en wijn. Ze worden ook vaak gedroogd waardoor ze het uiterlijk krijgen van een krent. Deze 'krenten' kunnen een bestanddeel vormen van compote of gebak, soms als vervanger van gewone krenten. Omdat ook vogels van de smaakvolle bessen houden – daarom heeft de krent zo'n groot verspreidingsgebied – is het raadzaam de struiken met netten in te pakken. Overigens rijpen de bessen ongelijktijdig zodat groene, donkerrode en blauwzwarte vruchten door elkaar aan de struik voorkomen. Wie de bessen wil eten, moet daarom regelmatig plukken. De bekendste Nederlandse naam van Amelanchier is krentenboompje, soms wordt ook rots- of bergmispel gebruikt.

LOSSE HAAG

Amelanchier bloeit op kortloten die aan de scheuten van het voorgaande jaar staan. De bloei begint in de regel vóór het uitlopen van het blad. Vaak is het net uitgelopen blad viltig behaard en heeft het een bruinige kleur die contrasteert met de witte bloemen. *A. lamarckii* is veruit de bekendste soort. De plant is inheems in delen van Noordwest-Europa, ook Nederland. Als Nederlandse naam geldt Drents krentenboompje maar vaker spreekt men over het gewone krentenboompje. *A. lamarckii* is

Amelanchier 'Ballerina'

Amelanchier, meer dan het 'gewone' krentenboompje

een breed groeiende heester die tot een kleine boom kan uitgroeien. In de herfst kleurt het loof opvallend oranje- of roodbruin en verschijnen talrijke kleine vruchten. *A. spicata* vormt een opgaande heester tot kleine boom. Deze soort verspreidt zich via uitlopers waardoor zich dichte bossen kunnen vormen. Hierdoor leent de plant zich bij uitstek voor openbaar groen. De bloeiwijze verschijnt vanaf eind april en is opstaand en compact en ook deze soort heeft een opvallende herfstverkleuring in gele en donkerrode tinten. De bijna zwarte vruchten staan in grote trossen. *A. alnifolia* 'Obelisk' is een vrij recente introductie. Kenmerkend is de langzame groei en de slanke habitus. Een prima cultivar dus voor kleine tuinen. *A. canadensis* 'Glenform' is een sterk opgaande meerstammige struik die daardoor prima te gebruiken is voor losse hagen. Extra is de ongevoeligheid voor meeldauw en roest. *A. arborea* 'Robin Hill' is een goed groeiende Amerikaanse selectie met smalle, opgaande kroon en een zeer rijke bloei.

LATER BLOEIEND

A. rotundifolia (syn. *A. ovalis*) wordt meestal rotsmispel genoemd. Deze tot 2 meter hoge soort groeit in grote delen van Europa in het

wild, vaak op rotsige plaatsen en in bossen. De bloemen staan vanwege de korte bloemstijlen compact bijeen waardoor de bloei minder sierlijk oogt dan bij *A. lamarckii*. De bloemen blijven wel langer aan de plant. De soort bloeit ook later, pas in mei. Het Provençaalse woord 'amélanche' is de oude streeknaam voor de vruchten van *A. rotundifolia*. Linnaeus nam die oude Provençaalse streeknaam over als wetenschappelijke naam voor het gehele geslacht. 'Edelweiss' is een cultivar die opvalt met zeer grote bloemen en 'Helvetica' is een variëteit met worteluitlopers die een groot oppervlak kunnen vullen. Ook pas in mei gaat *A. alnifolia* bloeien. Deze bij ons vrij onbekende heester groeit tot circa 2 meter hoogte en is herkenbaar aan zijn brede, ovale blad dat wollig behaard is. Omdat deze soort veel smaakvolle vruchten geeft, wordt hij in delen van Noord-Amerika veel aangeplant als fruitgewas. Ook *A. laevis* 'Ballerina' staat bekend om zijn hoge oogstbrengst. 'Ballerina' wordt 4 tot 6 meter hoog en blijft vrij smal. De grote hangende bloemtrossen verschijnen vanaf de tweede helft van april. Daarna verschijnen relatief grote vruchten waardoor problemen kunnen ontstaan op bestrate ondergronden. De selectie 'Robin Hill' draagt slechts weinig vruchten.